

Eleccions i coalicions del PSM

D'esquerra a dreta, Pere Esteve (CiU), Pere Sampol (PSM) i Pere Major (BNV), l'any 1994.

Per primera vegada des de 1995 el PSM troba un camí recte a seguir, després de dotze anys de dubtes.

i Entesa— un nivell de vot alt, superior al 10%, quan la darrera vegada que s'havia presentat tot sol (l'any 2003) es quedà en un 9% i amb una tendència declinant. Quant a diputats, n'afegeix un als que tenia ara fa vuit anys, que, sumat al del partit germà de Menorca, vol dir un grup parlamentari de cinc escons.

Però, més enllà de la força electoral i parlamentària objectiva que ha assolit, allò que li dóna encara molta més força política és el fet de ser l'única formació que assoleix escons per si sola al marge del PP i del PSOE. I que a Mallorca, que és la circumscripció on el PSM ho ha passat més malament —a Menorca gaudeix d'un suport molt sòlid que li fa repetir invariablement el seu escó—, s'ha desfet de tots els que li volien prendre espai per l'esquerra (Esquerra Unida), pel centre nacionalista (Unió Mallorquina o la seva hereva, Convergència per les Illes) i per la banda del nacionalisme progressista

L'aposta estratègica de la direcció actual del PSM, encapçalada per Biel Barceló, ha esdevingut un èxit electoral incontestable. Aquest partit d'esquerra, nacionalista i ecologista ha obtingut l'hegemonia absoluta en l'anomenat tercer espai. Més ben dit: és l'únic partit parlamentari que l'ocupa. El tercer espai, és a dir

l'alternativa a PP i PSOE, és, de fet, el PSM.

Tot sol. Els resultats electorals del proppassat 22 de maig foren molt bons per al PSM. I si varen ser tan bons fou perquè el PSM de Mallorca, objectivament, recuperarà per a si —amb els afeigits quasi simbòlics d'Iniciativa-Verds

Resultats electorals del PSM al Parlament balear (1995-2011)

Circumscripció de Mallorca:

	vots	%	escons
1995	41.223	13.6	5
1999	39.509	13.4	4
2003	30.968	9	3
2007(*)	37.572	11.4	4
2011(**)	36.026	10.7	4

* El 2007 es presentà fent part del Bloc, coalició formada pel PSM, Esquerra Unida, Els Verds i Esquerra Republicana de Catalunya.

** El PSM s'ha presentat aliat amb Iniciativa-Verds (IV) i Entesa.

Circumscripció de Menorca:

	vots	%	escons
1995	4.008	12.1	1
1999	3.239	9.8	1
2003	2.954	8.1	1
2007	3.292	9.1	1
2011	3.719	9.8	1

(Esquerra Republicana de Catalunya). El resultat, des d'aquest punt de vista, no podien ser millors per al PSM. Les tres forces que d'una manera o d'una altra han volgut competir els darrers anys per una part de l'espai que ocupa el PSM són fora de les institucions autonòmiques. Així, per tant, ara com ara, aquest partit progressista, nacionalista i ecologista pot dir que és l'únic que atura el bipartidisme.

Del cim a la crisi. La situació de la qual gaudeix ara el PSM és encara més valuosa perquè va precedida de dotze anys de crisis internes i coalicions ideològicament incoherents.

L'any 1995 representa el cim en la història electoral del PSM. Més de 40.000 vots a Mallorca, quasi un 14% del total, i cinc escons, deixaven el partit a molt poca distància d'un PSOE que vivia els seus pitjors moments (més o menys com ara). Sumant-hi l'escó de Menorca, el grup parlamentari feia sis diputats. El PSM s'aprestava a igualar o superar el PSOE a Mallorca assumint uns plantejaments ideològics cada vegada més moderats. En aquest viratge, hi influí molt el fet que des del 1994 el seu aliat a les eleccions europees era Convergència i Unió. El PSM considerava que aquesta aliança li donava una excel·lent imatge de moderació, ideal per a continuar creixent electoralment.

Tanmateix, els resultats electorals del 1999 significaren una poalada d'aigua freda. Glaçada, més aviat. El PSM perdria menys de 2.000 vots, però restava un escó per Mallorca. I, cosa encara pitjor: Unió Mallorquina es consolidava amb tres escons, Esquerra Unida –que s'havia aliat amb Els Verds– n'obtenia dos i el PSOE creixia en representació. L'aspiració de superar el PSOE s'esvaïa i, a més, tant EU-Verds per l'esquerra com UM en l'àmbit del nacionalisme discutien al PSM el lideratge del tercer espai.

Malgrat tot, el PSM intensificà encara més el viratge cap a la moderació. Amb la vice-presidència del govern (de coalició amb PSOE i UM) a mans de Pere Sampol –el líder del partit–, el PSM es converteix en el portaveu ideal de tots els grups empresarials illencs. A les urnes del 2003 el càstig a aquest viratge es fa sentir. El PSM baixa a menys de 30.000 vots, un 9%, passa

A les eleccions espanyoles del 2008 el PSM acordà una aliança preelectoral amb Unió Mallorquina, ERC i Entesa.

de quatre diputats a tres, i veu com UM el sobrepuja en vots i obté el mateix nombre d'escons. Esquerra Unida-Verds es manté en els dos escons i el PSOE creix.

Les males notícies encara no s'havien acabat. A final d'any, ERC obté uns resultats espectaculars a les eleccions del Principat. Això dona una enorme empenta a la secció balear del partit independentista, que, a partir d'aleshores, discuteix constantment al PSM el paper hegemònic en el nacionalisme progressista.

Amb una UM que l'havia superat a Mallorca i que intensificava els contactes amb CiU per una banda, i per una altra una ERC que maldava per trobar el seu espai a la política balear, sovint a costa del PSM, aquest partit encarava l'època més convulsa de la seva història.

De la crisi a la recuperació. Des dels pactes de CiU amb el PP al Principat, el PSM estava incòmode amb la seva aliança amb la coalició dretana i nacionalista catalana. Tot amb tot, a les eleccions europees del 2004 fa part de Galeuscat, juntament amb CiU, PNB i BNG. Però, en canvi, a les espanyoles del mateix any es decanta més cap a l'esquerra a les Balears, on pacta amb Esquerra Unida i Verds.

Aquell pacte amb EU aixeca recels forts dins el PSM. Oimés quan ERC l'acusa contínuament d'anar-se'n amb "els comunistes espanyols" i de renunciar a estratègies exclusivament nacionalistes. Malgrat tot, al congrés del 2006, Biel Barceló proposa la mateixa coalició per a les futures eleccions au-

tonòmiques del 2007. Se n'escindeixen els que s'hi mostren contraris, una part dels quals formaran més tard el partit Entesa per Mallorca, que finalment no es presentà a aquelles eleccions.

Els resultats del 2007, amb el Bloc, permeten d'aguantar, sobreviure, però deixen mal regust entre la militància del PSM. Per als comicis espanyols del 2008 canvien radicalment d'aliats. En lloc d'anar amb EU i Verds, com quatre anys abans, s'ajunten amb UM, ERC i Entesa en la coalició Unitat per les Illes. El fracàs és absolut: 25.000 vots amb prou feines. I un seriós desgast per al PSM que havia posat Pere Sampol de cap de llista.

És a partir d'aleshores que la militància del partit comença a veure imprescindible de retornar als orígens. És a dir, presentar-se a les eleccions amb les sigles pròpies. Encara més quan, a les eleccions europees del 2009, les bregues entre ERC i PSM fan que el partit nacionalista illenc per primera vegada a la història deixi de presentar-se a uns comicis. A partir d'aquell instant, la decisió era presa.

Durant el 2010 el PSM aprova d'anar tot sol a les eleccions d'enguany o, a tot estirar, amb qui accepti el paper hegemònic del partit, com ha estat el cas, finalment, d'Iniciativa-Verds i Entesa.

I el PSM, amb les banderes tradicionals –esquerranisme, nacionalisme i ecologisme–, ha obtingut uns resultats força bons que el fan ser l'única força que resisteix el bipartidisme PP-PSOE a les Illes.

Miquel Payeras